

1. Miramar i Ramon Llull (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

La importància de Miramar dins el context de la cultura mallorquina és clau, ja que hi coincideixen els dos pols de la cultura de Mallorca: Ramon Llull i l'arxiduc Lluís Salvador. Avui, els seus murs, horts, miradors... traspuen la força del filòsof mallorquí més universal. Per altra banda, Son Marroig fou la residència de l'Arxiduc durant les estades a Mallorca, considerada per ell mateix com la casa amb la millor posta de sol de tota la Mediterrània. En aquesta visita es descobrirà, no sols el patrimoni arquitectònic i artístic, sinó especialment la importància d'aquests dos personatges dins el context cultural illenc.

Preu entrada Miramar: 4 € per persona

2. Ramon Llull i la muntanya de Randa (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

El bellíssim llogaret de Randa és el punt de partida d'una de les rutes patrimonials més decisives de Mallorca. Gràcia, Sant Honorat i el santuari de Cura són l'herència del pensador mallorquí més rellevant de tots els temps, Ramon Llull, així com una de les fites de l'espiritualitat de Mallorca. En aquesta ruta es coneixeran de primera mà el patrimoni cultural, arquitectònic i literari que guarda aquesta muntanya a cavall entre el migjorn i el pla de Mallorca, i, alhora, servirà per aprofundir més en la figura de l'escriptor i filòsof més reeixit de la nostra història.

3. Sóller i el modernisme: Can Prunera (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

La prosperitat de Sóller assolida a final del segle XIX i principi del XX gràcies a l'emigració es veié reflectida clarament en el patrimoni urbà. En aquesta ciutat del cor de la Serra trobam una de les concentracions més nombroses i importants d'edificis que s'acolliren al nou estil decoratiu imperant en el continent, i on, a més a més, intervingueren arquitectes de gran ressò, com ara Joan Rubió i Bellver. En aquest itinerari es proposa descobrir les manifestacions més belles de l'arquitectura i la decoració modernistes i visitar un dels exemples més paradigmàtics: Can Prunera.

Preu entrada al museu: 3 € per persona.

4. Alcúdia i Pol·lència: de Roma al Renaixement (3 h, amb un descans enmig)

Alcúdia és el millor exemple de Mallorca on calà l'esperit renaixentista, perceptible en la gran quantitat de cases notables, bastides i reformades en aquest període històric que amarà l'Occident. A més de l'alt interès de les murades i l'urbanisme que se'n deriva, també s'hi troba el jaciment arqueològic més important de Mallorca: la ciutat de Pol·lència.

Preu entrada al jaciment i museu: 2 € per persona

5. El castell de Capdepera: història i patrimoni (2 h)

El que avui es coneix com a castell de Capdepera fou en realitat el primitiu nucli urbà d'aquesta població fortificada. Passejar pels murs i torres, visitar la torre d'en Nunís o la primitiva capella gòtica de Nostra Senyora de l'Esperança, és gaudir d'una història i un patrimoni clau per entendre la història general de Mallorca des

del segle XIII. La visita es completa amb un recorregut breu pel nucli urbà modern, on també resten edificis civils i religiosos d'alt interès.

Preu entrada: 2 € per persona (si hi ha falcons, 3 €).

6. Banyalbufar i la malvasia (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

El municipi de Banyalbufar és un dels que millor han sabut conservar la idiosincràsia paisatgística de l'illa. El seu magnífic conjunt marjat representa una de les millors i més ben conservades manifestacions de l'anomenat «paisatge cultural». Per altra banda, el patrimoni de dins la vila (l'església parroquial, la Baronia, els molins de la cala...) és d'una qualitat altíssima i és una representació excel·lent del seu dilatat passat. Des de fa uns anys, Banyalbufar ha sabut cavar en les arrels i ha recuperat l'elaboració d'un dels seus reclams principals: la malvasia.

7. Jardins i cases d'Alfàbia (2 h - 2 h i 15 min)

Les cases, i especialment els jardins, de la possessió bunyolina d'Alfàbia han meravellat viatgers, artistes i intel·lectuals, sobretot des de principis del segle XIX. No sense raó, després de la reforma profunda que hi feu Gabriel de Berga i Safortesa, propietari de la possessió el segle XVIII, aquesta antiga alqueria assolí una de les cotes més altes de representativitat de l'illa. En aquesta visita es podrà conèixer de ben a prop l'arquitectura, el mobiliari, els propietaris, les anècdotes i, especialment, un dels conjunts jardinerístics més emblemàtics de Mallorca.

Preu entrada: 5 € per persona.

8. Pollença: urbanisme, patrimoni i literatura (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

La darrera vila de la serra de Tramuntana és custòdia d'una història riquíssima, no sols palesa en els edificis civils i religiosos, sinó també en la gran quantitat de personatges il·lustres que hi han nat, així com també en els que es decidiren a instal·lar-s'hi. Al llarg d'un matí descobrirem l'essència d'una de les poblacions amb una de les personalitats i idiosincràsies més riques de l'illa.

10. La vila reial de Sineu: història, cultura i patrimoni (2,5 h - 3 h, amb un descans enmig)

Sineu, vila ubicada al centre de Mallorca i, per tant, al bell mig de les vies històriques de comunicació, ha esdevingut des dels inicis la gran vila del cor de l'illa. No de bades, el topònim arrela en l'època romana (*sinium*) i continua viu durant el domini islàmic (*Sixneu*). Posteriorment Sineu fou seu reial –gràcies a la construcció del palau dels reis de Mallorca, avui seu del monestir concepcionista–, albergà (i encara ara alberga) el més important mercat agropecuari de la part forana, la fira més antiga de Mallorca, etc. A més de tot això, Sineu, com a «vila primera», és custòdia d'una riquesa patrimonial, arquitectònica i urbanística de primer ordre, que arrenca al gòtic i esclata al barroc.

11. L'arxiduc Lluís Salvador i Son Marroig (2 h 30 min, amb un descans)

Els termes de Valldemossa i Deià no poden ser entesos sense la figura de l'arxiduc Lluís Salvador. En aquests municipis comprà tota una sèrie de possessions que connectà a través de camins i miradors, fins a esdevenir tot una sola propietat (1.700 hectàrees).

Una d'elles, Son Marroig, avui es visita com a museu dedicat a la seva figura. A més de visitar les cases, també es podrà fer la visita als miradors situats vora l'immoble, des d'on entendre un poc més la figura fascinant d'aquest membre de la casa imperial austrohongaresa i, especialment, el seu llegat cultural incalculable.

Preu de l'entrada a Son Marroig: 4 €

12. Galatzó i el Comte Mal: de la història a la llegenda (2 h – 2,5 h, amb un descans enmig)

De tots els personatges del nostre cabal llegendari, la figura del segon comte de Santa Maria de Formiguera, Ramon Burgues Safortesa i Fuster, conegut popularment com «el Comte Mal», n'és possiblement la més seductora. Arran d'alguns fets vitals, i especialment a partir del Romanticisme, la figura es transformà en el que coneixem com «l'ànima en pena». De tots els escenaris vitals on tingué protagonisme, la finca de Galatzó (Calvià) destaca per damunt tot, lloc on encara romanen molts de records, no sols llegendaris sinó també biogràfics, d'aquesta fita del nostre folklore i de la nostra història.

13. Manacor i la Institució Antoni Maria Alcover (2,5 h, amb un descans enmig)

La ciutat de Manacor va veure néixer una de les figures clau dins la història de la filologia i de l'estudi del folklore més importants d'arreu d'Europa: mossèn Antoni M. Alcover. En aquesta ciutat referent del llevant mallorquí, plena d'arquitectura i patrimoni material que va des de l'edat mitjana fins als nostres dies, s'hi troba la Institució Antoni M. Alcover, que alberga un espai museogràfic en què queda palesa la tasca titànica d'aquest mallorquí universal. En aquesta visita, a més de conèixer el patrimoni més destacat i emblemàtic de la ciutat, visitarem la Institució, on es podrà gaudir del llegat d'un dels personatges que més han fet per la nostra llengua i cultura de tots els temps.

14. Sant Joan i la Casa Museu del Pare Ginard (2,5 h, amb un descans enmig)

El poble de Sant Joan és un magnífic exponent del caràcter del Pla de Mallorca. Al llarg dels carrers s'arreglaren edificis que denoten el passat rural dels habitants, així com la petja d'una estructura social pràcticament immòbil durant segles. Tot i això, el poble alberga edificis singulars i de gran talla, com ara l'església parroquial, l'antic Centre Catòlic, etc. En aquesta vila, a més a més, hi va néixer una de les figures cabdals dins la recuperació i difusió del patrimoni oral: el pare Rafel Ginard, autor del magnífic *Cançoner popular de Mallorca*. Des del 2002, la seva llar és pública i des del 2007 roman oberta com a museu de la seva memòria i obra. Un viatge magnífic per les paraules, gloses i cançons.

15. Santanyí i el Centre de Poesia Contemporània Blai Bonet (2,5 h, amb un descans enmig)

La vila de Santanyí serva un dels patrimonis arquitectònics i urbanístics més rellevants del migjorn mallorquí. Passejar pels seus carrers és descobrir l'essència de la vida i el tarannà propis d'aquest racó illenc, amb un inventari de cases humils barrejades amb altres que mostren tot l'esplendor i emblema de la societat preturística mallorquina. A més, la vila té el privilegi de comptar amb un bon seguit de personatges oriünds, de gran talla dins la història mallorquina. D'entre tots, destaca, sens dubte, la figura del poeta Blai Bonet, un santanyiner universal. A dia d'avui roman obert el Centre de Poesia Contemporània Blai Bonet, un espai d'exposició, arxiu i biblioteca, creat per donar a conèixer la persona i l'obra d'un dels escriptors més essencials en la literatura i la cultura de Mallorca.

16. Binissalem i la Casa Museu Llorenç Villalonga (2,5 h, amb un descans enmig)

A dia d'avui, ningú no dubta de l'excel·lència de l'urbanisme i del patrimoni que alberga la vila de Binissalem, referent també arreu de l'illa per la cultura vitícola. A més del patrimoni religiós (encapçalat per l'església parroquial), el poble disposa de tot un seguit de cases i posades d'alt valor arquitectònic i artístic. Per altra banda, també hi trobam la Casa Museu Llorenç Villalonga, l'antic Can Sabater, un edifici senyorial del segle XVII que va ser propietat de Teresa Gelabert, la muller de l'escriptor Llorenç Villalonga. L'any 1996 la casa va ser adquirida pel Consell de Mallorca i reformada per adaptar-se al nou ús com a casa museu, dedicada a l'escriptor. En aquesta ruta els acompanyants podran gaudir d'un itinerari on la literatura i el patrimoni s'agermanen de la mà del genial escriptor mallorquí.

17. Santa Maria: vila de vins i patrimoni (2,5 h, amb un descans enmig)

La vila secular de Santa Maria ofereix al visitant una barreja magnífica de patrimoni històric i cultura vitícola. Els carrers conserven joies arquitectòniques, com ara les posades de les possessions, l'antic convent dels mínims, l'Ajuntament o la mateixa església parroquial, una de les més representatives del Barroc illenc. Però, per altra banda, passejar per la vila ens permet descobrir l'arrelada relació dels santamariers amb la cultura de la vinya i el vi. En aquesta ruta els visitants podran acostar-se a aquestes dues realitats, descobrint els edificis més importants i singulars de la vila i també tastant alguns dels vins que amb més cura s'elaboren en aquestes contrades.

*Preu: 4 € per persona (tast de vi al celler Jaume de Puntiró)

18. Deià: el reialme de la deessa blanca (2,5 h, amb un descans enmig)

Avui dia, ningú no dubta del gran atractiu del poble de Deià. Tot i això, els valors històrics i culturals són tan o més decisius que els paisatgístics. La vila serva magníficament un conjunt arquitectònic fet a mida de la seva economia i societat, bàsicament tradicional, encara que també trobam aportacions magnífiques a l'alt patrimoni illenc, fins al punt de ser quasi excepcional. A més de tot això, aquest indret fou refugi i font d'inspiració d'artistes i de literats –amb Robert Graves al capdavant–, que encara més han potenciat el nom d'aquesta vila enclavada en el cor de la serra de Tramuntana. Deià vista, per tant, a través de la història, la pintura i la paraula.

19. Fornalutx i l'art de la teula pintada (2,5 h, amb un descans enmig)

Les teules pintades són una expressió pictòrica popular, arrelada a les nostres contrades des de l'època medieval. La funció de pintar les teules a les volades tenia a veure amb la protecció, tant dels edificis com dels habitants. El casal de Can Xoroi, de titularitat municipal, acull avui dia l'únic museu de l'illa especialitzat en aquest tipus d'art, captivador i enigmàtic alhora. A més de conèixer-lo, la visita es completa amb una ruta pels edificis i carrers més emblemàtics d'aquesta vila tan representativa de la nostra serra de Tramuntana.

20. Esporles: de la tradició a la indústria (2,5 h, amb un descans enmig)

En els darrers anys, la marca Esporles i el seu valor, com a vila activa, han anat augmentant arreu de Mallorca. Els carrers serveixen una història plena d'anècdotes i de vicissituds que val la pena descobrir. Ara bé, des de final del segle XIX i durant bona part del XX, fou un dels indrets capdavanters en les indústries fabrils de l'illa, fet que en singularitzà tant la història com l'arquitectura. Una passejada per descobrir una de les viles més vitals de la nostra illa.

21. «L'amor i son record»: Lluçmajor i Maria Antònia Salvà (3 h, amb un descans enmig)

Maria Antònia Salvà és la primera poetessa moderna en llengua catalana de Mallorca. Filla de l'intel·lectual Francesc Salvà i Salvà, s'instal·là en 1885 amb la seva família a Lluçmajor, on passà temporades a la possessió pairal de sa Llapassa. La relació constant i profunda amb el món rural fou determinant en la seva obra. Ara bé, la poesia de Salvà no sols s'inspirà en les garrigues i marines de la possessió, sinó que ens regalà composicions dedicades al poble que l'acollí el dia de la seva mort. Amb aquest itinerari es descobrirà, a més d'alguns detalls de la seva obra, l'arquitectura i l'essència cultural d'una ciutat... que encara perdura.

22. De possessió mallorquina a vil·la italiana: Raixa i el cardenal Despuig (2,5 h, amb un descans enmig)

Raixa, una de les possessions de referència de Bunyola, passà de ser exclusivament un latifundi agropecuari a una residència de marcat caràcter italianitzant. L'impulsor d'aquesta transformació fou Antoni Despuig i Dameto, –el cardenal Despuig–, qui, a més de convertir les cases i els entorns en una residència de descans i d'esbarjo, hi fundà el primer museu de Mallorca, concretament d'antiguitats clàssiques. Molts són, per tant, els valors d'aquesta finca, avui dia pública: arquitectura major, jardineria, etnografia, etc. Però, sobretot, s'hi destria la biografia d'un personatge ambiciós, diplomàtic, viatger i afectat per les arts, que volgué que Raixa fos, tal com s'ha dit, el marc per al seu museu i la residència desitjada del seus somnis.

23. Patrimoni i gastronomia de Búger: l'ensaïmada (3 h, amb un descans enmig)

Búger és un poble petit i de gran qualitat patrimonial i històrica. Trescar pels seus carrers és entendre l'essència d'una vila de fortes arrels pageses i menestrals. Patrimoni major i patrimoni etnològic es donen la mà de forma estreta, i quina millor manera que passar-hi porta endins per conèixer-lo i gaudir-lo. Fa poc temps, l'únic forn del poble va guanyar el guardó «La millor ensaïmada del món», excusa ideal per gaudir de la mestria d'un producte que ens identifica com a cultura i país.

Preu a concretar: tast d'ensaïmada al forn de Can Rafel

24. Sencelles: vila de cellers, poble de cultura (3 h, amb un descans enmig)

Sencelles guarda bona part de l'essència del pla mallorquí. Caminar per les seves vies és comprendre en bona part d'on venim com a cultura antiga. A més del patrimoni major magnífic, tant civil com religiós, conserva un gran nombre d'enginys etnològics de gran vàlua. Entre aquests, els cellers; a tot el terme n'hi ha més d'un centenar. En aquesta sortida, a més de gaudir de la cultura de vila, es visitarà un d'aquests centres productors de vi i es podrà fruit d'un tast dels seus sucres més saborosos.

Preu a concretar: tast en un dels cellers de la vila